

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: Évesz évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDÓLOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Királyi szentesítés és egyebek.

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Bad-Nauheim, július 11.

Egyszerű, jámbor emberek azt hiszik, hogy a szó arra való, hogy általa az ember gondolatait fejezze ki. A mostani kormány meggyőződése más. Szerinte a szó arra való, hogy vele a gondolatot, a szándékot, a tettet, a következményeket mind eltakarja.

A bécsi Neue Freie Presse jól értesültségéről gondoskodni szokott az osztrák kormány; de egy kissé Lukács László miniszterelnök is, a régi szokásokhoz ragaszkodva. A jól értesült bécsi lap vasárnapi számában megírta, hogy a tervbe vett tűzvérségi átszervezés körülbelül 250 millióba fog kerülni.

Azóta tele voltak az ide hozzám érkező lapok Auffenberg 250. milliós követelésével és méltán botránkoztak meg felette. És ime, ma a következőket olvasom a közös külügyminisztérium által kiadott félhivatalos jelentésben:

„A közös miniszteri tanácskozás tárgyalásai véget értek. Megvitatták és végleg megállapították a közös külügyminisztérium, a közös pénzügyminisztérium és hadügyminisztérium (hadisereg és haditengerészet), valamint a közös legfőbb számvevőszék költségvetéseit. Ezek különösen a hadügyminisztérium és a tengerészeti parancsnokság költségvetései — a múlt két esztendőben a delegációkkal közölt megállapodás keretében mozognak” stb.

Vajjon kiket akarnak bolondítani?

A mai világban már minden feltehető! Auffenberg már annyira legyőzte a munkapártot, Lukácsot és még a munkapárti tirannusát, magát Tiszát is, hogy talán megengedhetett magának egy kis legyőzetési komédiát. Három órahosszat beszélt egyhosszában egy minisztertanácsban, háromszáz milliót követelt egy csomóban; három napig veszekedett egymagában és mikor hármát kiáltott a kakas, elárulta új bálványát: az acélágyut és mirabile dictu! elhallgatott.

Ugyan-ugyan! Vajjon ki hagyott fel és mivel? Auffenberg a követeléssel, vagy Lukács az ellenállással? Vagy pedig egy Lukács előírása szerint csinált megegyezés jött létre, amelynek lényege az, hogy költeni 1913-ban, de hallgatni 1914-ig. Ilyen áron talán még a bőbeszédű Auffenberg is tud hallgatni.

És miért mondana le Auffenberg, ha javaslata megbukott? Hiszen elfogadlatott egy új elmélet, mely abból áll, hogy természetes, ha a hadügyminiszter folyvást követel, ez az ő hivatása. Hol az a szakminiszter, — mondja Lukács — aki a maga szakmájára mindig többet ne követelne? Ha megadják — jó; ha a nyilvánosság előtt nagy garral megtagadják, de kéz alatt

megadják, az is jó; sőt talán még jobb Mert a nyílt megadás szitkok elszenvetésével jár a nyilvános megtagadás és a titokban való megadás még titkot sem szül. Mindössze el kell tűnni, hogy legyőzötnek lássék a győző; de lévén marka, a markába nevetethet.

A most eljátszott színjáték csak arra volt jó, hogy pár napra leemelje a leplet a hadi felszerelések szörnyűségeiről.

Az egész világ minden hadserege régóta acélágyukra tért át; az acél igen nagy fölényét nem vonja le az, hogy nálunk egy rosszul készült acélágyu felrobbant. Sok évvel ezelőtt egy cikksorozatban kizárólag tudományos (és nem politikai) alapon bebizonyítottam az acélágyu fölényét; néhány évvel később a delegációban az ellenzék szinte ezt az álláspontot foglalta el és teljesen igaza is volt.

Az én cikksorozatomat agyonhallgatták (ami a tudomány tételeivel szemben legprudensebb dolog is volt). Az ellenzék kritikáját pedig lemosolyogták; és amolyan szemhunyorogtatással utaltak az osztrák bronznak bizonyos titokzatos készítésére. Ez a titok azonban Polichinelle titka volt, mert egész Európában minden illetékes tényező nagyon jól ismerte.

Most kisült, hogy hibás volt a bronz; errare humanum est, ugy-e? tehát kezdjük újra — rongyos pár száz millió az egész! E költség összemérve azzal, ami veszendőbe menne, ha egy második Königrätzbe kerülne az a bronz, valóban csekélység!

Szegény Uchatius valahogy meg ne forduljon a sirjában! nem volna érdemes e fáradsága, mert a turini Arsenálban Rossi őrnagy ugyis jó két évvel előbb, mint ő, öntetett már ágyut abból a híres bronzból, amelyből még harangokat fognak önteni, ezekkel a harangokkal pedig beharangozhatnak majd a két állam fizetőképességének. Még a rendes katonai költségek fedezése is csak adószárcsinálással eszközölhető; bevallotta ezt annak idején egy reichsrati beszédében az akkori osztrák pénzügyminiszter; — Lukács nem vallotta be, de bevallás nélkül megcsinálja.

Legyünk készen arra is, hogy ugyanilyen sorsa lesz a hírhedt Dreadnoughtoknak is. Ezeknél az ágyugolyók átütőképessége és a páncél vastagsága közt folyik a harc, csak hogy a löpor égési hőmérsékletének emelése, tehát lököerejének növelése a vegytan titka, melyre a tudomány haladása rájön; tehát ennek sokkal tágabb a fejlődési tere, mint a páncél vastagságáé, melynek a páncélozott hajó által kinyomott víz súlya szab fölülmulthatlan határit.

Egyszerre csak előállnak majd a közel jövő Auffenbergjei és Montecolijai és bevallják, hogy hiba volt a kréta körül a Dreadnoughtoknál is.

Nálunk már minden lehetséges, mert a védekezést tönkre tették; egymás után romboltattak le a magyar alkotmányos védekezés összes védhástyái! Tisza, Lukács meg a munkapárt megmutatták, hogy miképpen lehet törvénné egy meg nem szavazott javaslat és miképpen lehet azt, ami a meghozott törvények kellékeivel nem bír, királyiszentesséssel mégis ellátni. Azok előtt, akik ilyesmit lelkükre vesznek, mindegy az, hogy a szentesítés fogalma megfosztassék attól a nimbusztól, amely eddig környezte s amelyet maga az elnevezés „szentesítés” fejezett ki.

Ily tények után mennyire másnemű fogalom fog elterjedni az országban a legfelsőbb királyi cselekedetről, mint amilyen eddig volt, ha most már az alkotmányos királyt nem átalják oly helyzetbe hozni, hogy meg nem szavazott, de becsempészett törvényt szentesítsen!

Pedig nálunk az alkotmányrombolás nagyobb bűn, mint bárhol máshol a világon, mert másutt a nemzet, ha akarja, reparálhatja a rombolást; de nálunk a reparáció nem a nemzet akaratától függ. Nálunk egy nehezen elért eredményt talán hosszú időkre, talán örökre tehet tönkre egy meg gondolatlan lépés, midőn a cselekedetet a szenvedély és a düh vezérlik. Ezek elől az érzelmek elől pedig: „triplex illi robur”, — háromszor elzárva kellene annak lennie, aki hatalmat kezel!

Derék kántorunk nem ebédelt.

Tiltakozik a gyanúsítás ellen.

Vettük és a legszivesebb készséggel közöljük az alábbi önértékes sorokat, melyekből világosan megállapítható, hogy a szombafalvi kántor egy cseppet sem tartotta volna meg a tiszteltetésnek a munkapárti elátkozott ingyen-ebéden való részvételt, amelyet „áldatlan politikai pártoskodás”-nak bélyegez. Hozzánk intézett levele különben így szól:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Arról értesültem, hogy becses lapjában úgy vagyok feltüntetve, mintha a munkapárti közebeden résztvettem volna. Kijelentem és helyreigazítás céljából tudomására hozom a tekintetes szerkesztő urnak, hogy ezen tévedésen alapuló tudósítás nem felel meg a valóságnak, mert én a közebeden nem voltam jelen.

Ez időszert én vagyok az V. kerület (Szombafalva) róm. kath. kántor-tanítója s hivatali minőségemen kívül különböző társadalmi tevékenységgel és nem az áldatlan politikai pártoskodás támogatásával szolgálok a haza érdekeit.

Kiváló tisztelettel vagyok a Tekintetes Szerkesztő Urnak

Székelyudvarhely V. ker., július hó 15-én
GÁL MIHÁLY
kántor-tanító.

Jogász urak!

— Vajjon Tisza István gróf melyik törvény alapján veszi igénybe a fővárosi államrendőrség és a csendőrök fegyveres erejét állandóan a maga bőrének oltalmazására...

— Vajjon bennünket otthonunkban őriztetne-e az állam oly állandóan és oly nagy apparátussal hasonló, törvénybe ütköző cselekményekért; nem telnék e meg a tömlőc velünk?

Szives választ kér **egy öreg székely.**

Főispáni önkény.

Most az egyszer nem Haller János gróf urról, a maig is háromszoros főispánról van szó. Ő most pihen a babérain, melyeket szolgálatkész mungó-cselédei a legalázatosabb és egyszersmint a legéhesebb falánksággal az *ingyen*-ebéd körül leterítették számára — „bizalom” alakjában...

Sziklay Ede, Abaujvármegye és Kassa város főispánja kapott leckét a közigazgatási bíróságtól, hol — úgy látszik — a főispánok sem azok a kiskirályok, mint nálunk és egyebütt.

A vármegye egyik közgyűlésén ugyanis heves támadást intézett Sziklay főispán ellen az ott összetartó, bátor fellépésű ellenzék azért, mert a *tisztviselők lelkiismereti szabadságát áthelyezésekkel és terrorizálással befolyásolta.*

A főispán az ez ügyben beterjesztett ellenzéki határozati javaslatot egyszerűen nem engedte tárgyalni. Erre bizalmatlanságot szavaztak a basáskodó főispánnak és panaszt tettek a közigazgatási bírósághoz.

A közigazgatási bíróság a panasznak helyet adott és a főispán intézkedését megsemmisítette. A bíróság az ítélet indoklásában jól megleckéztette a főispánt s megállapította, hogy eljárása önkényes volt.

Abaujban ismét tárgyalni fogják a főispáni önkényt és azt példásan megbélyegzi az ellenzék.

Ideje is lesz már felébredni s a főispáni tulzott hatalmat törvényes mederbetelni. Hiszen az egyszerűen gyámoltalanság ami most történik, hogy a főispán kis ujjának felmutatására, hasra vágódjék a hatalmas vármegye és önérzetével teljesen ellentétben, „bizalmat” szállítson a rörvénytíprő, hazafiatlan eljárásu kormánynak.

Le az önkényuralommal és a főispánok önalkotta diszkréciórúrus jogaival!

Törvény ellenére ilyesmi nem lehet és lennie nem szabad!

Köszöntjük a hivatása magaslatán álló közigazgatási bíróságot hova a piszkos pártérdek beférkőzni nem tudott...

A független bíróságokra ilyenkor, alkotmányválságos időben óriási feladatok várnak.

A hatalmat védelmezni fölösleges, mert az legtöbbször természetesen az alkotmányos közszabadság rovására esik.

A védtelenek, a gyakorlati életben a hatalom kénye-kedvére bizottak törvényes igazságát feltétlenül kiszolgáltatni, szent és nagy feladat. Ez emeli a magyar bíróságok tekintélyét arra a fenséges magaslatra, mely minden törvényt tisztelő egyén előtt legszen tebb földi eszménykép.

Ha erről, ilyen bírói ténykedésről olvassunk, önbizalmunk, az igazságszolgáltatás pártatlanságában élő hitünk emelkedik és hazánk alkotmányos jogaiért örömmel küzdünk, mert tudjuk, érezzük, hogy törvényes eljárásainkat a politikai elvakultságban tobzódó hatalom elnyomni, konfiskálni nem tudja.

Mi, itt a perifériákon tudjuk csak igazán értékelni a bíróságok ilyen és ezekhez hasonló igazságszolgáltatását...

Tiszáéknak szabad!?

Az idősebb Tisza Biharban megállította a vonatot; szuronyokkal kiűzte a képviselőket, sárba tiport a magyar alkotmányt és most a fia, ki szintén Pista, a geszti postahivatalnál Lázár János postakiedőt, a magyar állam tisztviselőjét értegette a legdurvább tempóban.

Vajjon honnan veszik ezek a Tiszák ezt a fene nagy hatalmat maguknak!? Hol van a törvény előtt való egyenlőség!

Hiszen ha ez még soká így tart, akkor a bakonyi betyárvilág és nem a XX. századbeli felvilágosodottság felé haladunk...

Ideje volna már egy kissé leinteni ezeket a Tiszákat Bécsből, ahol ennyire hazánkra szabadították. Ideje volna, mert a keserűség pohara amugyis csordultig telt a mesterségesen visszafojtott közhangulatban...

Ha arra terelik az ország hangulatát, hogy aki bírja, marja, jó lesz az összes haderőt Tiszáék fővezényletére bízni, mert különben a meg-megújuló arculesapások előbb-utóbb kijáró következményeikről, ép bőrrel nehezen szabadulhatnak. Kár a tüzre több olajat öntögetni. A Tisza fajzat Magyarországon elég undorító immár minden körben.

Avagy Tiszáéknak senki sem parancsol!? Ezt nem jó lesz igazolni. A rossz példa ragadós... Követése ez esetben, rettenetes következményekkel járhat...

A sajtóiroda maszlagjai

Hogy készül a közvélemény?

A „Fehérmegyei Napló” írja a következőket: „A sajtóiroda. Hát ilyen is van? Kérdi csodálkozó arccal a magyar Van bizony, van s hogy a nagyobb kíváncsiságnak elejét vegyük, hát rögtön el is meséljük, hogy van, mint van. Egyben le is leplezzük.

A sajtóirodát a miniszterelnökség, azaz a magyar állam, legazazabb: az adózó polgárok tartják fenn. Dolgozik pedig ott jó fizetéssel egy sereg újságíró. Mit csinálnak? Cikket írnak. Micsoda cikkeket? Politikai cikkeket. Ebből persze rögtön tudhatni, hogy micsoda politika kerül ki a kormány sajtóirodájából? Telivér, hétesillagos kormánypolitika. Melyik lapban jelennek meg ezek a cikke? A kormánytól lepénzelt lapokban. Azért a tizezer—huszezer, vagy hányezer koronáért a megvett lap köteles leadni a sajtóiroda cikkeit. Innen van aztán, hogy a lepénzelt sajtó csodálatos egyértelműséggel fújja azt a nótát, amit a sajtóiroda dalolt beléje.

Innen van, hogy a kormánysajtó a nagy politikai fordulatok után tanácstalanul áll. Nem tudja, mit írjon. De csak egy napig, míg be nem érkezik a sajtóiroda cikke. Akkor egyszerre az egész ország kormánylapjai hozzák, hogy ime ezért és ezért volt bölcs, okos és hazafias cselekedet, amit a kormány csinált és az ellenzék akciója persze hataloméhségből fakadt.

Eddig rendben volna az ügy. Most jön a ravaszság. A sajtóirodából ugyanis nemcsak kormánypárti cikkek potyognak. Nem. A sajtóiroda készít ellenzéki cikket is azoknak a lapoknak, melyek *látszatra* ellenzékiek, (szóval ugynevezett: „független”-ek), csak a beavatottak tudják róluk, hogy már *meg vannak véve*. Persze az ilyen ellenzéki cikkeken nincs köszönet. Szidni, szidják a kormányt, csak úgy a sorok között verik be az éket a kritikátlan publikumba és bontogatják annak sorait. Ezek azok a kormánypárti birkák, amelyek ellenzéki farkasbőrben csattogatják műfogaikat. Hogy milyen veszedelmesek az ilyen lapok a közönségre, arra kár szót vesztegetni.

Tegnap pedig a sajtóiroda új kunsztot csinált. A Fehérmegyei Napló szerkesztősége Budapestről egy ajánlott levelet kapott.

Benne egy gépirásos cikk. Semmi egyéb. Se levél, se aláírás. Csak a cikk végén piros ceruzával egy jámbor xy jelzés. Elolvastuk a cikket. Hát az elején vitézül marja a kormányt. Tovább aztán már beveri azt a bizonyos éket. Persze rögtön tisztában voltunk vele, hogy ez csak a sajtóirodából kerülhetett ki. A cikket a papirkosárba vágtuk. A sajtóirodának pedig azt ízenjük, ne fárasssa magát. Kár a munkáért, kár a 35 filléres bélyegért. A mi lapunkat se pénzzel, se otromba raffinériával nem lehet beugratni, hogy a kormány szekerét tolja.

Büntető feljelentés Tisza ellen.

Több fővárosi neves ügyvéd készítette el az a bűnvádi feljelentést, melyet Tisza István gróf törvénytelen eljárása miatt a szövetséges ellenzéki képviselők a napokban beadnak. Tanuk a gyorsírók és parlamenti újságtudósítók lesznek.

HIREK.

— **Királyi tanácsos törvénybíró.** A király a személye körüli minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére, Dr Voith Gerő székelyudvarhelyi kir. törvényszéki bírónak, nyugdíjazása alkalmából, sok évi hű és nagyon buzgó szolgálatai elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta. Dr Voith bíró már hónapok óta betegeskedik. A kormánynak mindig készséges embere volt. A legfelsőbb elismerésre tehát sokszorosan rászolgált...

— **Papbeiktatások** lesznek e hó 21-én (vasárnap) Homoródszentpéter és Lókod községeiben. *Sebe* Ferenc és *Gál* Mózes unitárius lelkészeket iktatják be új tisztükbe. Előbbi helyen *Ürmösi* József homoródszentpáli lelkész esperesi megbízásból, utóbbin pedig *Kisgyörgy* Sándor esperes végzi a beiktatást. Lókodon az új unitárius templomot is átadják a közhasználatnak. Az ünnepélyes felavatás később lesz.

— **Eljegyzések.** *Bakóczy* Károly székelyudvarhelyi főgimnáziumi tanár eljegyezte *Killyéni* Erzsébet székelyudvarhelyi polgári iskolai igazgatónőt Hosszufaluban. — *Kémenes* Antal szegedi főgimnáziumi tanár pedig *Józsa* Zsuzsikát, id. *Józsa* Sándor gyergyóditrói igazgató-tanító leányát jegyezte el Gyergyóditróban.

— **Egyházköri közgyűlés.** Az unitárius egyházköri évi rendes közgyűlést ma (csütörtökön) Homoródjánosfalván fogja megtartani. A közgyűlés egyik legfőbb tárgyát képezi az új lelkészválasztási törvény tárgyalása. Az istentiszteletet *Marosy* Márton homoródkeményfalvi pap tartja.

— **Hangverseny és táncmultság.** Pályakoszorúzott „Székely Dalegylet”-ünk e hó 21-én (vasárnap) este 8 órakor kezdődőleg a Barkóczy-fele (Koronkai) kerthelyiségben az augusztus 4-én Fehéregyházán és Segesváron tartandó Petőfi emlékünnepek költségeinek fedezésére, *Horváth* József karnagy vezetésével táncal egybekötött hangversenyt rendez. Előadja a budapesti országos dalosverseny összzarabjait és saját versenydarabját. Személyjegy 1 K. — Ugyancsak vasárnap délután 6 órakor saját könyvtára javára, a Gergely-fele sósfürdőn tartja zártkörű táncmultságát szintén 1 K-ás belépési díjjal a székelyudvarhelyi cipész szakegyesület. Konfetti, szerpentin és világposta is lesz.

— **Hamisítják a közhangulatot.** Egyes munkapárti lapokban, valószínűleg a kormány sajtóirodája útján, azt a hírt terjesztették, mintha 117 szóval 11 ellen történt volna nálunk a kormány mellett szállított bizalomnyilvánítás. Ezzel szemben az igaz-

ságnak megfelelően kijelentjük, hogy névszerű szavazás nem volt s így számokról beszélni, egyszerűen munkapárti tulhuzó-ság és a közhangulat meghamisítása. Az előki enunciació is „nagy többség”ről szó-lott, ami különben elég fájdalommal és szé-gyenérzettel töltötte el a függetlenségi pol-gárság hazafias lelkét s utóhatása a válasz-tásoknál majd bizonyára érezhető is lesz. Mert egy cseppet sem tartjuk dicsőségnek Czellidömölk s a hajdumegyei faluk színvo-nalán állani politikai felfogás dolgában, sem másképen. E helyett még jobban megérlelő-dött Petőfi ébresztője szívünkben, a melyet most így alkalmaz a hű székely:

„Mit ránk kentek a bős-mungók,
Lemossuk a gyalázatot...”

— **Kinevezés.** Hegyi Sándor marosvá-sárhelyi posta- és táviráda s.-tiszjelöltet se-gédtisztnak nevezte ki a kereskedelmi mi-niszter E kinevezés nemcsak az érdekes, kinevezésre régen megértett derék ifjut, ha-nem édes atyját Hegyi Mihály székelyudvar-helyi levélkézbetűt és számos tagból álló családját is nagy örömmel töltötte el.

— **Tengerpartra székelyek!** Ezt a jelszót adta ki a Sepsiszentgyörgyön közelebből tartott értekezlet. Ennek a célja pedig nem más, mint a székely fiúk érvényesülése a különböző nyelvek elsajátításával a tenger-parti kereskedelem és ipar megtanulásában. A székelyek bevezetése a kereskedelem vi-lágforgalmi ismereteibe. E helyes, okos esz-mét már őszkor tett fogja követni. László Gyula székely kamarai titkár ez év szeptem-ber havában levisz néhány fiút Fiuméba s ott őket elhelyezi. Akik tehát ohajtják, hogy fiók a magyar tengerpartra kerüljön, azok sietve jelentkezzenek a székely ipar-kamara titkáranál.

— **Dézszy Antal** kereskedő, életének 42 ik évében elhalt Dicsőszentmártonban, hon-nan Székelyudvarhelyre hazaszállítva, e hó 14-én általános nagy részvét mellett helyez-ték el hült porait a róm. kath. anyaszent-egyház szertartása szerint örök nyugalomra. Erős harcot állott meg az életben, melyből oly kevés jót élvezett. De bizva bizott, szilárd hittel küzdött végperceig. Halálát id. Dézszy Antal és neje Tamás Ilona szülői, va-lamint egyetlen testvére Dézszy Balázs ne-jével szül. Zakariás Annával és gyermekeik-vel gyászolják.

— **A cigányról** igen sok jó adoma és jóízű apróság van megörökítve. Ilyen az is, mikor a fálig meztelen mór, ki a csikorgó hidegben éhesen didergett, azt a kívánságát adta elő, hogy leginkább „salonnát szeretne piritani”. Minden tréfának fele való — azt tartja a közmondás. A cigány okoskodása pedig bizonyára egészen valónak vehető, sőt még a földmívelési miniszteriumban is tanulhatnának belőle. Az erdők fatömege ugyanis évről-évre mind szűkebb helyre szorul. Ezt úgy véljük megakadályozhatónak, ha gyümölcsfákat ültetnének minél nagyobb mennyiségben — még akár az erdők helyére is. Ezzel a cigány kívánsága szerinti célt elérhetnők, ami különben ma, ebben a drága világban eléggé lényeges dolog. A gyümölcsfa az erdők talajában épen úgy megél, épen úgy hoz gyümölcsöt, mint a kertekben a falu és város között. Termését szintén világ-szerte lehet értékesíteni. A szakemberek hi-vatása kiszámítani, hogy pénzértékben az erdők fái hoznak-e nagyobb jövedelmet, avagy a nemes, világpiacképes gyümölcsfák? E kérdés eldöntésére még a Magyar Tudomá-nyos Akadémia is írhatna ki pályázatot, any-nyira életbe vágó téma. Tessék megpróbálni.

— **Ipari mintaraktár Fiumében.** Keres-kedelmi Muzeumunk igazgatósága (Buda-pest, V. Akadémia-u. 3. sz.) az érdekelt ipa-rosok tudomására hozza, hogy ez évi szept-ember 1-én Fiumében a magyar ipar ter-mékeinek mintáiból 10 napi tartamra raktárt

nyit. Résztvehet mintáival minden magyar cég költségmentesen. A mintáknak aug. 1-ig Budapestre kell lenniük. Az érdeklődők bő-vebb felvilágosításért azonnal forduljanak a Muzeum igazgatóságához.

— **Az ügyvédek a kormány ellen.** A székelyföldi ügyvédek is megmozdultak. Csik-szereda és Gyergyószentmiklós hazafias ügy-védei felszólították a székelyföldi ügyvédi kamarát, hogy rendkívüli közgyűlést hívjon össze a botrányos alkotmány- és törvény-sértésekkel szemben való jogi véleményük nyilvánítása szempontjából. Udvarhelyvár-megye tekintélyes számból álló ügyvédi kara sem maradhat el e nagyfontosságú kérdés tárgyalásáról s valamint az ország összes ügyvédei állást foglaltak eszakaújukba vágó kérdés megvitatásánál, hisszük és re-méljük, hogy ami mindenkor hazafias érzésű ügyvédek sem rejtik véka alá önértéket, mely csak elítélő verdikt lehet a törvény-tipró kormányra.

— **Székelyeknek való** nagyszerű foglal-kozást és tanulmányt kínál a földmívelési mi-niszter. 17—30 éves ép, erős testalkatu egyének 1 K-ás helyeggel ellátott kérvény-nel folyamodhatnak legkésőbb október 1-ig a községi előjárás útján vagy egyenesen a miniszteriumnál a felvételért. Ellátás fejé-ben napi 3 K bért adnak a gyakorlati ok-tatáson kívül, a mely abból áll, hogy egy-két év leforgása alatt a gyümölcsfa-gondozásra, gyümölcs-csomagolásra vagy a zöldségter-melés különböző módszereinek elsajátítására kitanítják. Ezután aztán, mint gyakorlott munkásokat munkavezetőkül az állami ker-tészeti telepeken, vagy magánosok kertésze-teiben alkalmazzák, esetleg mint vándor fa-gondozókat a községekbe kiküldik. Egy-két egyént minden egyes községünknek el kel-lene küldenie e nagy szükséglet és boldogabb jövőt biztosító tanfolyamra — még közkölt-ségen is. E téren nálunk óriási az elmara-dottság. Gyakorlat teszi az embert mesterré. Itt, a Székelyföldön kellene ehhez hasonló tanfolyamokat rendezni. A faápolás és zöldségtermelés nálunk igen mélyen járó szük-séglet. Ajánljuk a gazdasági felügyelőség, il-letve a kirendeltség jóakaratu figyelmébe.

— **Tulhuzó végrehajtás és követke-zményei.** A székelyudvarhelyi pénzügyigazga-tóság körébe tartozik Csikszzereda, hol Wen-der Dávidtól, mintegy 6000 korona illetéket követeltek. Othon nem látukban foglalást eszközölt a városi végrehajtó és az árverést is kitűzte. Ekkor Wender felesége látva azt, hogy az ő ingóságát akarják elárverezni, igénypert indított és 7200 K-át biztosítékul bírói letétbe helyeztet, mire a bíróság az árverést felfüggesztette és így akkor elma-radt az árverés. Az asszony az igénypert tény-leg megnyerte, sőt azt a törvényszék is jó-váhagyta. De ennek dacára a végrehajtó — hivatkozva a székelyudvarhelyi pénzügyigaz-gatóság rendeletére — az árverést újból ki-tűzte és kérészetlenül megtartotta, hogy milyen jusszon, azt most már senki sem tud-hatja; legkevésbé a rendelkező pénzügy-igazgatóság, melyet az árverés előtt Wenderné ügyvédje még külön figyelmeztetett is: az elkövetendő világos törvénysértésre... Eze-ket írja Wender Dávid a „Csiki Lapok” 28-ik számában és ami pénzügyigazgatóságunkról bizony nem a leghízelgőbb módon nyilatko-zik, sőt egyenesen törvényszegéssel vádolja. Felesége pedig — mint írja — az azt ins-cenirozó közegek ellen bűnvádi és fegyelmi feljelentést tett. Végül azt is megjegyzi, hogy az illeték ötet különben sem terheli, mert ő csak szinleg szerepelt, mint vevő Herzberg Károly erdővásárló helyett, jogainak bizto-sítójaként, de hasznát nem kapott belőle. Az eset mindenképen nagyon szokatlan és feltűnő s erősen hasonlít a Tisza-féle erő-szakos rendszerre, mely — úgy látszik — minden vonalon (még a budapesti pékek gyűlésén is) elharapódzott...

Hetivásáron való elárusítás.

A hetivásárok látogatása és az azokon való árusítás szempontjából különbség teendő egyfelől a helybeli lakosok és ipartűzők, más-felől az élelmicikkek, nemkülönben mezei és kerti termények és az iparcikkek között.

Az ipartörvény 50. §-a szerint élelmi-szereket, mezei és kerti terményeket és házi-iparcikket bárki tehát, úgy a helybeliek, mint más községekbeliek szabadon áruba bo-csájthatnak a hetivásáron, még pedig véle-ményünk szerint akár saját termésű, akár továbbadás céljába vett áruk legyenek azok s ezeknek árusítóitól a hetivásáron, legyenek akár helybeliek, akár más községekbeliek, ipar-igazolvány felmutatása nem követelhető. Ez természetesen nem zárja ki azt, hogy vá-sárrendőri közegek a megjelölt gyümölcs, zöldség, élelmiszerárusokat stb. adott eset-ben igazolására szólítsák fel, csak hogy az igazo-lás iparigazolvány nem létében, ezeknél más okmány segítségével is eszközölhető.

Ami már most az iparcikkekkel való kirakodást illeti, ide nem érve a háziipar-cikket ennek jogát az ipartörvény 50. §-a s az azt kiegészítő 1887. XVIII. t.-c. tudva-levőleg a helybeli iparos minőséghez kötötte. Ennek folytán ha csak az utóbbi törvény alap-ján a vármegye nem alkotott kivételes sza-bályrendeletet e tárgyban, más községekbeli iparosok és kereskedők csak abban az eset-ben jelenhetnek meg a hetivásáron, ha az illető községben valóságos és nem szinleges fióküzlettel bírnak. (K. M. 6743/1900. sz.) „A ki valamely községben folytonosan üzemben tartott fióküzletet állít fel s annak vezetésé-vel az ipartörvény rendelkezéseinek megfe-lelő üzletvezetőt bízik meg, az illető községre nézve helybeli iparosnak, tehát olyannak te-fintendő, aki készítményeit az 1887. XVIII. t.-c. értelmében nemcsak a községben nyi-tott fióküzletben, hanem a község hetivásá-raiban is árusíthatja. Továbbá (K. M. 10315/1912. sz.) „Valamely község hetivásárai látogatásának jogát... csak valósággal fön-álló üzemben levő rendes fióküzlet biztosít-hatja”. És a K. M. 41.402/1900. sz. határo-zata, mely szerint: „azok az iparosok (illetve kereskedők), akik fióküzletet csupán a heti-vásárok alkalmával tartják nyitva, a község területén állandó iparosoknak nem tekinthe-tők s ennél fogva a hetivásárokat nem látogathatják. Természetesen még kevésbé azok kik pusztán az illető község területére zoló iparigazolványt váltottak ki, de ott semmiféle üzlettel nem bírnak.

Az ipartörvény 50. §-ának utolsó bekez-dése szerint azonképen az 1887. XVIII. t.-c. 1. §-a nyilvánvalólag azt célozzák, hogy a helybeli iparos és kereskedő, aki a község-ben adót fizet és egyéb terheket visel, a helyi viszonyoknak megkívánta módon és mértékben megvédessék a máshonnan csu-pán vásárok és sokadalmak idején odaözön-teni akarók illetéktelen versenyétől. Mig or-szágos vásárokon ez utóbbiak egyáltalában nincsenek korlátozva, addig a hetivásárok alkalmá kizárólag a helybeli iparnak van föntartva. Ebből folyólag az idézett törvény-helyek a törvény szellemében csak úgy ér-telmezhetők, hogy a hetivásárokon csakis olyan iparos van jogosítva árusítani, aki ott helyben tényleg valamilyen ipart vagy üzle-tet folytat. De ha valaki, esetleg más hely-beli iparos vagy kereskedő csupán a látszat kedvéért iparigazolványt vált, de iparát nem gyakorolja, nem árusít állandóan és szinle-ges fióküzlete mellett csak a hetivásárokra jár el, ezzel ellentétbe kerül a törvénnyel, mert az ilyen egyén semmi esetre sem tekinthető a törvény értelmében vett helybeli iparosnak. Az ilyen a hetivásárról kitiltandó, sőt iparigazolványa is 2 év alatt az ipartör-vény 49. §-a értelmében elavul, érvényét veszti.

Megjegyzendő azonban, hogy a törvé-nyek a hetivásárok látogatására vonatkozó rendelkezéseinek megszerzése esetén az il-lető az árusítástól eltiltható ugyan, de kihá-gásért a törvény alapján felelősségre nem vonható, mert az 50. §-nak megfelelő bün-tető rendelkezés az ipartörvény VI. fejeze-tébe felvéve nincs.

— **Csomagoló papír** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

130 saját fiókraktár
a bel- és külföldön

Elsőrangú elegáns és jutányos a Turul-Cipő

Turul-cipógyár r.-t.
A monarchia legnagyobb cipőgyára
Temesvár
Fiók üzlet Székelyudvarhely
Kossuth-utca 9.

B O R!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi boriagy keres-
kedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Pályázati hirdetemény.

A székelyszentkirályi fogyasztási szövetkezet, mely korlátlan italmé-
réssel van egybekötve, pályázatot
hirdet egy üzletvezetői állásra.

Ezen állás javadalmazása havi 70
korona fixfizetés és az évi forgalom
1 százaléka.

Pályázati kérvények a székely-
szentkirályi fogyasztási szövetkezet
igazgatóságához címezve 1912. évi
augusztus 10-ig beküldendő.

1912. július 13 ár.

Az igazgatóság.

Új szülésznő. Müller Katalin

okl. szülésznő, ki a nagyszebeni
bábaképző intézetet kitüntetéssel vé-
gezle, Székelyudvarhelyt Mikó-utca
5. sz. alatt kéri a n. é. közönség
szíves bizalmát.

Udvarhelyvármegye Nemes Csa-

ádjai. Szerkesztette: Pálmay József.
Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart
kapható; Belegy Pal könyvkiadónál
Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállí-
ott, az egyes családok címereivel
illusztrált mű, igen becses család-
történeti adatokat tartalmaz.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! HIRDESEN tehát
a „Székely-Udvarhely”-ben

VÁSÁRPINADI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
ECBSZ. EVRE: 20K. KÖZM. FEL. EVRE: 10K

Minden újonnan
belépő előfizető
ingyen kapja a
Vasárnapi Újság
díszes karácsonyi
albumát

Művelődésminiszter kérésére minden-
kinek kiad a Vasárnapi Újság kiadó-
háza, Franklin-Terület, Budapest,
IV. Egeten-utca 4. sz.

ECBSZ. EVRE: 20K. KÖZM. FEL. EVRE: 10K

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap,
Udvarhe megye legelterjedtebb
közlönye. Megjelenik hetenkint
2-szer. Előfizetési ára félévre
5 K. Elterjedtségénél fogva hir-
detésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül
közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok,
level-kártyák, vász- képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel
levelpapirosok stb. Nagy választék tájképes
virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szol-
gabírosági, végrehajtói, ügyvédi,
lelkészi, iskolai, üzleti és külön-
féle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETECH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ES PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagysága, su-
lyu és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok,
vonalzott és rovatos papirok,
rajzpapirok, írógéppapirok, eso-
magoló és selyempapirok, má-
solópapirok, itató-papirok, szűrő-
papirok, torta- és befőző-papi-
rok, könyvkötő-papirok és papir-
különlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden súlyban.
hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfűze-
tek, rajzfűzetek, vázlatkönyvek,
diszminták, szépirási és rond-
irási minták. Olcsó legyező-fal-
rajzek, klozetpapirok, szivarka-
hüvely, szivarka s névjegytárcák
Dohány-összivatárcák bőrből és
fémről. Bortárcák, pénzes-erszé-
nyek, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, tablá-
zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és
esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések
stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszárazak, disztollszárazak.
Íróók, fekete, színes és másoló-
íróók, notes-íróók, csavaríró-
ók (crayonok), zsebíróók, esa-
varíróbetétek, íróvédők, író-
hegyezők. Kréták, iskolai, kávé-
házi és fajlító kréták, színes
kréták. Tinták, legjobb irodai és
másoló tinták, színes, vegy- és
ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDÜ, hegedűvonó, hurok,
hegedű-iskola, hegedű-alkatré-
szek. Gramophon és fonográfok,
lemezok és hengerek. Dan-
goló-sípok és o. rinák. Mono-
grammok fehérnemű és level-
papírjelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyak. Ajtóablák
és névfeliratok öntött fémről,
erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók
művei, ifjúsági iratok és képes-
könyvek folyton vannak készlet-
ben. Teljes Magyar Könyvtár.
A székelyudvarhelyi középisko-
lákban és a városi és megye
elemi népiskolákban használat
ban levő összes tankönyvek rak-
tára. Szótárak, térképek, naptá-
rak, imakönyvek, albumok, em-
lékkönyvek, üzleti beíró könyvek
főkönyvek, pénztárkönyvek, nap-
lók, jegyzőkönyvek, másoló-
könyvek, bevásárló könyvek
zsebkönyvek (notesek), pénztár-
tömbök (Block), bárcá és szel-
vénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme-
rő, rajzdeszkák tolltokok, itató
deszkák, olaj-s zfesték minden
szinben. Ecsetek. Irodai és zseb-
tintatartók, disztintatartók, toll-
állványok, szivacs-csésze, író-
mappák. Legjobb dörzsmézgák,
gummiszalagok. — Rajzszögek,
szőnyeg-szegek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely